

Fra bænkevarmer til dansepartner

Organization of Islamic Conference's nye
rolle i international politik

af Karina Pultz, forskningsassistent

Research Paper

Fra bænkevarmer til dansepartner

Organization of Islamic Conference's nye
rolle i international politik

af Karina Pultz, forskningsassistent

Denne publikation er en del af et forskningssamarbejde omkring Mellemøsten mellem Dansk Institut for Internationale Studier og Institut for Strategi på Forsvarsakademiet.

Karina Pultz er forskningsassistent ved Dansk Institut for Internationale Studier og arbejder med sekularisme, relationer mellem religion og politik i international politik samt OIC (Organisation of the Islamic Conference).

Karina Pultz kan kontaktes på kpu@diis.dk

Institut for Strategi - www.fak.dk/fsmo/ifs

Fakultet for Strategi og Militære Operationer

Forsvarsakademiet Ryvangs Allé 1 2100 København Ø www.fak.dk

Forsvarsakademiet er dansk forsvars internationale videncenter, og vi forsker i et bredt felt af militære emner. Vores forskningsmæssige prioriteringer, deriblandt overordnede emner og ressourcefordeling, fastsættes af chefen for Forsvarsakademiet. Chefen støttes i det arbejde af et forskningsråd.

Forsvarsakademiets forskning skal oplyse og udfordre brugerne, hvad enten de er i forsvaret eller i det omkringliggende samfund. Det kan kun opnås, hvis den enkelte medarbejder har frihed til at tilrettelægge sine forskningsprojekter og til at drage sine egne konklusioner. Det er et princip, som hylides ved Forsvarsakademiet.

God fornøjelse ved læsning af Forsvarsakademiets publikationer!

København april 2009
Forsvarsakademiet
Institut for Strategi
Svanemøllens Kaserne
Postboks 2521
2100 København Ø
Tlf.: 3915 1210
Fax: 3915 1504
Redaktør: Institutchef Ole Kværnø, ifs-01@fak.dk, tlf.: 3915 1210
Grafisk Design: Bysted
ISBN: 9788791421693
Oplag 300

Indhold

Abstract	4
Indledning.....	5
OIC's grundpiller	6
Charteret.....	6
Organisationsstrukturen	7
OIC i 1970'erne – en stærk start.....	8
Et forsøg på samling i en splittet region	8
Yom Kippur-krigen og oliekrisen giver OIC vind i sejlene	9
OIC – beskytter af muslimske minoriteter	9
International indflydelse på Palæstina-spørgsmålet	10
OIC i 1980'erne og 1990'erne - krige og konflikter.....	10
1980'ernes og 1990'ernes krige og konflikter splitter OIC	10
Menneskerettigheder og terrorisme har samlende kraft for OIC	12
Oh I See!.....	12
OIC's nye rolle fra år 2001.....	12
Krigen mod terror samler OIC-staterne	13
Danske karikaturer giver OIC en vigtigere rolle	14
OIC som repræsentant for den muslimske verden	15
Durban II.....	16
Saudi Arabiens splittelse.....	17
Hvorfor har OIC fået en ny rolle i international politik?.....	17
Islams legitimerende betydning i Mellemøsten samler OIC's medlemsstater	18
Religionens sikkerhedspolitiske rolle giver OIC en identitetspolitisk rolle.....	19
OIC har en særlig rolle i dansk politik	19
Konklusion: Langt til kinddans	20
Litteratur.....	22

Abstract

Dette research paper argumenterer for, at den voksende brug af religiøs legitimitet blandt de mellemøstlige statsledere gør, at OIC tjener deres interesse i at skabe legitimitet blandt de muslimske befolkninger. Derfor ønsker de at profilere sig som islams forsvarere gennem OIC, hvilket blandt andet kan ses af den kommende FN racismekonference, Durban II. Derudover er religion og især islam siden den 11. september 2001 og 'krigen mod terror' blevet et sikkerhedspolitisk anliggende for mange europæiske og nordamerikanske stater. Dette har blandt andet ført til en forøgelse i antallet af interreligiøse og interkulturelle dialoger, hvor de mellemøstlige statsledere har haft held med at fremstille OIC som den politiske repræsentant for muslimer.

Indledning

Organization of the Islamic Conference, OIC, spiller en større rolle i dag, end den har gjort på noget andet tidspunkt siden organisationens oprettelse. OIC inviteres til diverse dialogmøder og konferencer og bydes op til dans af både mellemøstlige og vestlige statsledere. Organisationen har skabt sig en rolle som repræsentant for muslimer og mægler mellem Vesten og islam. De mange dialogmøder og konferencer indikerer, at organisationen tages seriøst som medspiller på den regionale og internationale arena. Sådan har det ikke altid været. Institutionen har eksisteret siden 1969 og er først blevet rigtigt verdensberømt inden for de seneste år. Der findes kun et fåtal af videnskabelige artikler, rapporter og lignende arbejder om organisationen, som tidligere har haft en eksistens som bænkevarmer i det internationale samfund. Ambitionen i nærværende research paper er således at udfylde et hul i vores viden om OIC og deres politiske dagsorden samt at give en analyse af deres nye rolle i international politik.

OIC har en helt særlig betydning i en dansk kontekst. Dels fordi de danske tegningesager medførte stærke reaktioner hos OIC. Dels fordi ytringsfrihedsprincippet er en dansk indenrigspolitisk mærkesag, hvorfor OIC's arbejde for at beskytte religion via FN-systemet har fået meget opmærksomhed i den danske presse, men også i det danske Udenrigsministerium.¹

Dette research paper vil vise, hvordan OIC's voksende betydning som international politisk aktør er knyttet til de seneste års udvikling, hvor religion er blevet til en vigtig faktor i internationale konflikter, national sikkerhed og udenrigspolitik.

Teksten er inddelt i tre hovedafsnit: Det første afsnit beskriver OIC's charter og organisationsstruktur. Det næste afsnit giver en analyse af organisationens stigende og faldende indflydelse gennem tiden. De analytiske indikatorer herpå er blandt andet hvor samlet, medlemslandene står i forhold til vigtige regionale spørgsmål, og hvor vigtig medlemslandene anser organisationen for at være. Det ses blandt andet af, om medlemsstaterne møder op til organisationens konferencer, og på hvilket diplomatisk plan staterne bliver repræsenteret. Derudover spiller organisationens gennemslagskraft i forhold til det internationale samfund også en rolle. Indikatorer herpå er blandt andet, hvorvidt OIC får gennemført forslag i FN, men også igennem organisationens interaktion med vigtige internationale aktører og diverse statsledere. Jeg argumenterer for, at OIC i 1970'erne var en forholdsvis succesfuld organisation, hvor medlemslandene fremstod nogenlunde samlede, og organisationen blev betragtet som et vigtigt forum for dem. I 1980'erne og 1990'erne mistede organisationen dog betydning både internationalt og internt i relation til organisationens egne medlemmer. De seneste år, særligt efter 11. september og tegningesagerne, har organisationen opnået en større status i international politik. I det sidste hovedafsnit gives en analyse

af hvilke faktorer, der har gjort sig gældende for OIC's nye og større rolle i international politik.

OIC's grundpiller

OIC blev oprettet på initiativ af Marokko og Saudi Arabien i 1969 og fik hovedkontor i Jeddah, Saudi Arabien. I dag har organisationen 57 medlemsstater med et stort antal af muslimske borgere.² Organisationen består af lande, der er meget forskellige både økonomisk, kulturelt og sprogligt, heriblandt Albanien i Europa, Mozambique i Afrika samt Guyana i Latinamerika og Indonesien i Asien.

OIC adskiller sig fra vores almindelige forståelse af internationale organisationer på to måder: Først og fremmest har man ikke andre eksempler på, at stater samler sig på baggrund af et eksplicit religiøst værdifællesskab. OIC anses for at være den første institution, der erklærer politisk loyalitet mellem alle muslimer siden kalifatets nedlæggelse i 1924.³ For det andet er Palæstinakonflikten indskrevet i charteret, hvilket er ualmindeligt for en international organisation, da konflikter har det med at opstå og forgå, hvorimod de fleste internationale organisationer har en ambition om at bestå. Størstedelen af resolutionerne og emnerne på OIC's dagsorden har ikke været religiøse. Dog har politiske emner, hvor organisationen træder frem til forsvar for islam og muslimer, været dominerende.⁴ Det er dog vigtigt at understrege, at OIC først og fremmest er en politisk statsbaseret organisation. Som det også vil fremgå i det følgende, så har de enkelte staters egeninteresse stor betydning for deres opbakning eller mangel på samme til OIC, og derfor også for hvor stærkt OIC står som international organisation.

Charteret

OIC er udtryk for en syntese mellem ideen om en Umma og det moderne nationalstatssystem.⁵ Charterets formål er at fremme solidaritet og samarbejde mellem muslimske stater og støtte til den palæstinensiske sag.⁶ Charterets principper er baseret på nationalstater som politiske enheder. Det er i overensstemmelse med FN's grundlæggende principper, såsom lighed blandt medlemmerne, respekt for den enkelte stats suverænitet, uafhængighed og territorial integritet.⁷

Det oprindelige charter, der blev underskrevet i 1972, indeholdt en række vedtægter, der blandt andet opfordrede medlemslandene til at fremme islamisk solidaritet og til at samarbejde inden for økonomiske, sociale, kulturelle og videnskabelige sfærer. Medlemslandene forpligtede sig til at bestræbe sig på at eliminere rasedeling, diskrimination og at udrydde kolonialisme. De skulle forsøge at sikre international fred og sikkerhed, og de skulle beskytte islams helligsteder, og støtte palæstinenserne kamp for at befri deres land og få deres rettigheder tilbage. Mere generelt skrev medlemslandene i charteret under på at fremme alle muslimers kamp for værdighed, uafhængighed og nationale

rettigheder. Palæstina-spørgsmålet var OIC's stiftelses *raison d'être*, og det er forblevet det mest dominerende emne på OIC's dagsorden.⁸

Charteret blev genforhandlet i 2008. Der er en del ordlydsændringer i forhold til charteret i 1972, men essensen af målsætningerne og principperne er den samme. Ændringer, der er værd at nævne, er blandt andet, at beskyttelse af kvinders rettigheder er blevet skrevet ind i charteret. Derudover er målsætningen om at bekæmpe kolonialisme udskiftet med en paragraf, der forpligter medlemsstaterne til at "*protect and defend the true image of Islam, to combat defamation of Islam and encourage dialouge among civilisations and religions*".⁹ Jerusalem udpeges stadig til hovedstad i et frit Palæstina, og medlemsstaterne forpligter sig også fortsat til at hjælpe palæstinenserne med at etablere en suveræn stat.

Organisationsstrukturen

Ifølge charteret består OIC's organisationsstruktur af tre lag. Konferencen for statsoverhoveder (Islamic Summit Conferenc, ISC), konferencen for udenrigsministre (The Islamic Conference of Foreign Ministers, ICFM), den internationale islamiske domstol og generalsekretæren udgør øverste lag. Generalsekretæren vælges af konferencen for udenrigsministre for fire år af gangen og kan kun genvælges én gang. I valget af generalsekretær tages hensyn til en rimelig geografisk fordeling, rotation mellem og lige mulighed for alle medlemsstater.¹⁰ Herefter følger på næste niveau de specialiserede komiteer, heriblandt en komite for økonomisk samarbejde, en for videnskab og teknologi, og en for kulturelle af-færer. På det tredje niveau finder man et antal specialiserede organer, såsom den islamiske bank, islamisk nyhedsbureau etc. Derudover findes et antal selvstændige institutioner, som er knyttet til organisationen. Disse tæller blandt andet Islamic Chamber of Commerce and Industry, Islamic Shipowners Association og Islamic Cement Organization. Dette research paper beskæftiger sig med OIC som politisk organisation og går derfor ikke nærmere ind i, hvordan de enkelte organer og institutioner fungerer.

Selvom statsledernes konference, ISC, i princippet er OIC's øverste organ, så er dette i praksis i høj grad overtaget af ICFM, som er OIC's de facto beslutnings-stagerorgan. Beslutninger vedtages ved to tredjedeles flertal efter princippet et land, én stemme.

OIC blev i 1975 optaget i FN i den gruppe af mellemstatslige organisationer, som har en "*standing invitation to participate as observers in the sessions and the work of the General Assembly and maintaining permanent offices at Headquarters*".¹¹ OIC har i dag et permanent kontor hos FN i New York og et i Geneve. Derudover inviterer FN og OIC's generalsekretærer gensidigt hinanden til konferencer.¹² OIC landene har særligt de seneste år formået at skabe en mere

eller mindre stabil interessegruppe inden for FN-systemet. OIC medlemmerne afholder et koordinerende udenrigsministermøde før enhver FN-generalforsamling, hvor emnerne på dagsordenen bliver afstemt for så vidt muligt.¹³

OIC i 1970'erne – en stærk start

OIC var i sit første årti en forholdsvis succesfuld organisation, hvor medlemslandene bakkede op om organisationen og formåede at stå samlede på vigtige regionale spørgsmål. Organisationen spillede ikke nogen stor rolle i international politik, om end den havde indflydelse på enkelte FN-resolutioner.

Et forsøg på samling i en splittet region

OIC's oprettelse ligger i kølvandet på nogle vigtige begivenheder i den mellemøstlige verden. Panarabismen med den egyptiske præsident Gamal Abdel Nasser i spidsen var blevet kraftigt svækket med nederlaget til Israel i juni-krigen i 1967. Den efterfølgende tid diskuterede man i den arabiske verden, hvordan Israel-Palæstina konflikten skulle håndteres. De arabiske stater formåede dog ikke at blive enige om, hvorvidt de skulle integrere sig eller samarbejde som suveræne stater.¹⁴ Saudi Arabien foreslog allerede i begyndelsen af 1960'erne oprettelsen af en fælles muslimsk organisation. Dette blev afslået af Egypten. De to stater konkurrerede også dengang om at være den arabiske verdens leder, og ingen ville give den anden æren for initiativet til at oprette en islamisk interesseorganisation. Men efter panarabismens og Nassers svækkelse stod den saudiske kong Faisal med sine nyfundne olierigdomme mere stærkt og var klar til at overtage den arabiske verdens førerposition. Samtidig var de voksende tætte relationer til USA en udfordring for regeringens islamiske identitet, og kong Faisal havde brug for at styrke sin religiøse legitimitet.¹⁵ Ildspåsættelsen af Al Aqsa moskeen den 21. august 1969 blev en kærdommen anledning hertil.¹⁶ Udenrigsministrene i den Arabiske liga samlede sig kort tid efter i Cairo den 25. august. Her var Marokko og Saudi Arabien fortalere for, at man skulle afholde et islamisk møde, imens Jordan og Palestinian Liberation Front (PLO) foreslog at vedholde den arabiske tilgang. Saudi Arabien og Marokko fik størst tilslutning til deres forslag, da man ikke mente, at de arabiske topmøder havde ført til nogen nævneværdige politiske bedrifter de sidste årtier. Derudover fandt flertallet, at Jerusalem var et muslimsk nærmere end et arabisk spørgsmål.¹⁷ Saudi Arabien og Marokko blev sponsorer for OIC's opstartsmøde, som blev afholdt i Rabat i Marokko den 22. september 1969. Opstartsmødet afspejlede på mange måder splittelsen i den arabiske verden. Man valgte eksempelvis, at man ikke ville beslutte en dagsorden forud for mødet, da marokkanerne frygtede, at det ville kunne skabe konflikt. Emnerne på mødet blev brandstiftelsen, de besatte områder og Jerusalems status. Der herskede dog langt fra enighed omkring, hvordan man skulle forholde sig til denne dagsorden. Iran og Tyrkiet stillede sig imod vedtagelsen af en resolution, der fordømte Israel og støttede PLO, som dengang blev anset for at være

en terrororganisation af Israel og den vestlige verden. Under selv samme topmøde udspillede sig en indædt magtkamp mellem Indien og Pakistan, om hvorvidt Indien kunne blive medlem eller ej. Statslederne kunne på dette topmøde heller ikke blive enige om at vedtage et charter.¹⁸ Et charter måtte derfor vedtages på den efterfølgende konference for udenrigsministre i 1972. OIC's oprettelse bar altså i høj grad præg af den splittelse, der kendetegnede den arabiske verden efter panarabismens fald og 1967-krigen. OIC kan på daværende tidspunkt siges at være et spejlbillede på de magt- og interessestrukturer, der kendetegnede mellemøstlig politik i tiden.

Yom Kippur-krigen og oliekrisen giver OIC vind i sejlene

Palæstina-spørgsmålet var OIC's oprettelses *raison d'être* og har siden været det vigtigste omdrejningspunkt for organisationen. Derfor fungerer medlemslandenes samling omkring dette spørgsmål som en god indikator på, hvor godt organisationen fungerer. Under opstartsmødet var der uenighed omkring linjen i forhold til Israel, og i de første årtier af OIC's levetid var støtten til Palæstina kendetegnet ved såkaldt 'soft power'. Man oprettede repræsentationer for PLO i flere arabiske stater, og man anerkendte staten Israel, men kritiserede indirekte besættelsen. I begyndelsen af 1970'erne indtræf imidlertid en række begivenheder, der indgød de arabiske stater mere selvtillid og fungerede som samlingskraft. Yom Kippur-krigen i 1973, hvor de arabiske stater i begyndelsen af krigen nedkæmpede det israelske forsvar, fungerede som katalysator for større arabisk samling. Den brugte man i OPEC til at oprette en embargo overfor de lande, som havde suppleret Israel med våben under krigen. Denne koordinering af de arabiske staters militære, politiske og økonomiske ressourcer fungerede som demonstration af arabisk magt og enhed.¹⁹ I forlængelse heraf opfordrede de muslimske udenrigsministre på et ICFM-møde i 1973 til, at man deltog i kampen imod Israel og tilskyndede sågar medlemslandene til at oprette rekrutteringskontorer for den militante indsats.²⁰ I løbet af ingen tid trak man den tidligere anerkendelse af Israel tilbage. I 1974 på OIC's anden konference er kritikken af Israel hård og utvetydig, og landet benævnes "*the Zionist aggressor*".²¹ Medlemslandene stod mere samlede omkring den politiske linje over for Israel efter succesoplevelserne med Yom Kippur-krigen og oliekrisen.

OIC – beskytter af muslimske minoriteter

Et område, hvor OIC fra sin begyndelse formåede at vise handlekraft og fremstod med en klar politisk linje, var i forsvaret for muslimske minoriteter i ikke-medlemsstater.²² Da OIC var i sin vorden, afholdt organisationen sig dog fra at genere nogen specifikke stater ved at kritisere behandlingen af muslimske minoriteter. Men allerede under den tredje udenrigsministerkonference i Jeddah i 1972 blev en rapport om forholdene for muslimske minoriteter på Filippinerne præsenteret. Herefter vedtog man en række resolutioner, der opfordrede stater med muslimske mindretal til at behandle disse respektfuldt. Det blev ligeledes

vedtaget, at man skulle lave et statistisk indeks over muslimer, som levede i ikke-muslimske lande. Efter denne konference har muslimske minoriteter været på dagsordenen ved enhver OIC konference på den ene eller den anden måde.²³ Som vi skal se senere, har dette område i høj grad præget OIC's nuværende succes.

International indflydelse på Palæstina-spørgsmålet

OIC formåede i de første år efter oprettelsen at etablere nogen grad af gennemslagskraft på den internationale arena. Det lykkedes blandt andet OIC's medlemmer at få vedtaget en resolution ved FN's generalforsamling, om at sidestille zionisme med racisme i 1975. OIC ledte i de følgende år forsøg på at få ekskluderet Israel fra FN og fra UNESCO, hvilket dog ikke lykkedes, da USA meddelte, at de i så tilfælde ikke ville give deres bidrag til FN-budgettet. OIC havde dog succes med at gå imod Israel, da israelerne i 1980 forsøgte at gøre Jerusalem til israelsk hovedstad. FN's sikkerhedsråd vedtog en resolution, der fordømte Israels brug af Jerusalem som hovedstad. Her fik organisationen ifølge OIC eksperten Saad S. Khan overbevist Holland og 12 sydamerikanske medlemmer af FN om at flytte deres ambassader (tilbage) til Tel Aviv, og således ikke anerkende Jerusalem som hovedstad. I sidste ende opgav Israel at udnævne Jerusalem som hovedstad. Andre faktorer og pres fra andre aktører har dog sandsynligvis også gjort sig gældende for at få Israel til at opgive Jerusalem som hovedstad. Eksempelvis fremsatte Egypten, der på dette tidspunkt var ekskluderet fra OIC, trusler om at trække sig tilbage fra fredsftalen med Israel. Dette kan have haft indflydelse på USA's valg om ikke at nedlægge veto i sikkerhedsrådet.²⁴

OIC blev stiftet i et splittet mellemøstligt miljø efter panarabismens markante svækkelse. Men efter Yom Kippur-krigen og oliekrisen fremstod OIC's medlemslande samlet, hvilket medførte, at OIC har kunnet føre en mere klar og mere hård politisk linje over for Israel. OIC kan derudover siges at have haft nogen grad af indflydelse på det internationale system i sit første årti. I 1980'erne og 1990'erne præges OIC dog igen af splittelsen i den arabiske verden.

OIC i 1980'erne og 1990'erne - krige og konflikter

1980'erne og 1990'erne var træge årtier for OIC. To store krige splittede de mellemøstlige medlemsstater, der hverken stod samlet i vigtige regionale spørgsmål eller anså organisationen for et vigtigt politisk mødested. Kun få statsoverhoveder mødte op til konferencerne, og medierne mistede også interessen for OIC. På det internationale plan havde OIC heller ikke nogen nævneværdig indflydelse.

1980'ernes og 1990'ernes krige og konflikter splitter OIC

I 1980'erne begyndte det sammenhold og den handlekraftighed, der havde præget OIC i 1970'erne, at bryde sammen igen. Den tredje konference, som blev

afholdt i Saudi Arabien i 1981 bar præg af indre splittelse og var stærkt påvirket af den nyligt påbegyndte krig mellem Iran og Irak. OIC's fjerde statslederkonference i 1984 kan betragtes som den sidste store conference, hvor mange af statslederne stadig deltog, og medierne ligeledes vendte rampelyset mod OIC. Det var også konferencen, hvor Egypten blev lukket ind i varmen igen efter flere års udelukkelse grundet deres fredsaftale med Israel i 1979, som havde resulteret i prompte eksklusion. De følgende konferencer var præget af dårlig tilslutning og deltagelse på et lavt diplomatisk plan. I 1981, 1984 og i 1987 boykottede Iran konferencen, da man ikke ville sidde til bords med Irak.²⁵ Men også mellem de to magtfulde stater Iran og Saudi Arabien var der kold luft, hvilket også medvirkede til OIC's svækkelse. Saudi Arabien brød alle diplomatiske forbindelser til Iran i 1988, efter at iranske pilgrimme under hajj'en demonstrerede imod Saudi Arabiens støtte til Irak under krigen.²⁶ Forbindelserne blev genoptaget i 1991, hvor Iran også mødte op til sin første statslederkonference i mere end et årti. Herefter kom Golfkrigen til at præge OIC.

OIC blev marginaliseret som følge af Golfkrigen i 1991, hvor de mellemøstlige medlemsstater stod splittede. Saudi Arabien, Egypten og Syrien støttede den amerikanske invasion. Men palæstinenserne og Jordan støttede Saddam Hussein, som havde formået at iscenesætte sig selv som USA og Israels eneste reelle modstander og palæstinenserne forkæmper.²⁷ De nye omstændigheder førte blandt andet til, at OIC måtte revurdere deres tilgang til Palæstina-spørgsmålet. PLO, som havde støttet Irak under krigen, stod også både politisk og økonomisk alene som følge af Iraks nederlag i Golfkrigen. Et meget svækket PLO måtte derfor acceptere en lang række israelske forhandlingsbetingelser for fredsforhandlingerne mellem palæstinenserne og Israel i Madrid i 1991, som senere blev fulgt af hemmelige fredsforhandlinger i Oslo. Denne udvikling blev et vendepunkt for OIC. Organisationens udenrigsministermøde i 1991 i Istanbul førte til en anerkendelse af Israel, idet man besluttede at støtte fredsprocessen og en FN-konference om Mellemøsten, hvor både Palæstina og Israel ville deltage som ligeværdige medlemmer. Efter 1991 har OIC kun med lange mellemrum udtrykt afstandtagen til Israels handlinger. Det er sket i forbindelse med besættelserne af Golan-højderne og det sydlige Libanon, samt den nylige krig i Gaza, men organisation har ikke vedtaget resolutioner eller fremkommet med udtalelser, der har stillet spørgsmålstejn ved Israels eksistensberettigelse.

1990'erne var OIC's svageste årti. Der var dårlig tilslutning til møderne, og ofte blev medlemslandene repræsenteret af lavtstående diplomater. Flere af medlemsstaterne besvarede slet ikke OIC's henvendelser, og mange betalte ikke deres afgifter til organisationen. Den 7. konference i 1994 blev endda hjemløs, da Saudi Arabien fortrød, at de havde påtaget sig at afholde den, hvorefter den blev flyttet til Casablanca. OIC prægedes endvidere af intern splittelse på den ottende konference, hvor Irak og Tyrkiet havde kontroverser omkring Tyrki-

ets indtrængen på Iraks territorium.²⁸ I FN-regi fremstod OIC-landene heller ikke samlet om vigtige politiske spørgsmål, der vedrørte de muslimske stater. I afstemninger om menneskerettigheder i Kosovo i 1995 og 1997 stemte OIC-landene eksempelvis langt fra i samlet blok.²⁹

Menneskerettigheder og terrorisme har samlende kraft for OIC

Imidlertid begyndte OIC at fokusere på menneskerettighedsområdet i 1990'erne, hvilket er et område, som OIC har stor succes med at profilere sig inden for. OIC vedtog i 1990 en "Islamic Declaration of Human Rights". Denne menneskerettighedserklæring bygger på shariah og kan derfor accepteres af stater såsom Saudi Arabien, der ikke ville ratificere FN's menneskerettighedserklæring. OIC's arbejde med menneskerettigheder har i høj grad været underlagt medlemslandenes egne interesser. OIC har eksempelvis sat muslimske minoriteters menneskerettigheder på dagsordenen i FN og har blandt andet bekymret sig for de muslimske gæstearbejdere i Europa og deres rettigheder. Rettigheder for gæstearbejdere i muslimske lande, såsom det store antal gæstearbejdere i Golflandene, har OIC dog ikke beskæftiget sig med.³⁰ Det er dog hverken nyt eller nævneværdigt, at internationale organisationer fremmer deres medlemmers interesser uden at sikre sig konsistens i deres adfærd.

Oh I See!

OIC har i 1980'erne og 1990'erne generelt båret præg af en høj grad af utilstrækkelighed og manglende handlekraft i forhold til regionale, altså mellemøstlige, politiske spørgsmål. Ydermere har OIC haft besvær med at finde en klar politisk linje, således har organisationen ofte ageret i modstrid med egne tidligere handlinger. Selv i Palæstina-spørgsmålet, som er OIC's absolutte kerneområde, har organisationen haft svært ved at udvikle en sammenhængende politik. OIC har således opnået, at få de lidet flatterende tilnavne "Oh, I See!" og "Organization of Impotent Countries".³¹ Det skal dog her nævnes, at OIC ikke er den eneste mellemstatslige organisation, der har haft svært ved at fungere i den muslimske verden, og især i den mellemøstlige region. Trods mange ambitioner om arabisk enhed, så har både Den Arabiske Liga og Golf Cooperation Council ligeledes haft svært ved at skabe samling blandt medlemmerne. De regionale organisationer præges snarere af statsbaseret realpolitik og gældende magtforhold i Mellemøsten end de idealer og fælles interesser, som i første instans samler dem. Men det er nu særligt kendetegnende for OIC, at medlemsstaterne i mange tilfælde har nedprioriteret organisationen ved ikke at møde op til konferencer, ikke at betale deres bidrag og ikke følge de resolutioner, som organisationen har vedtaget.

OIC's nye rolle fra år 2001

Billedet af OIC som en svag og forholdsvis ligegyldig organisation ændrede sig gradvist efter den 11. september 2001. OIC har i løbet af det seneste årti opnået

en ny rolle især på den internationale arena. Organisationen har i høj grad opnået at fremstille sig som repræsentant for muslimer i relationer til Europa og USA. OIC formåede især i forbindelse med den danske tegningssag at fremstille sig som en muslimsk identitetsaktør ved at agere islams forsvarer og efterfølgende præsentere sig selv som mægleren mellem islam og Vesten. OIC bliver i dag inviteret til diverse dialogmøder og konferencer med fokus på interkulturelle og interreligiøse dialoger i Europa og USA. Dette afsnit vil vise, hvordan OIC har opnået en ny og mere betydningsfuld politisk rolle. Det, der har ændret sig for OIC, er primært mere mediebevågenhed og mere opmærksomhed omkring organisationen fra Europa og USA's side. Derudover har medlemsstaterne stået samlet omkring de begivenheder, der har udspillet sig på den regionale og internationale scene, heriblandt i forhold til terrorbekæmpelse og i forsvaret for islam og muslimer, når man fandt det nødvendigt.

Krigen mod terror samler OIC-staterne

Det internationale fokus på terrorisme er én af de faktorer, der har stor indflydelse på OIC's stigende synlighed. Efter 11. september afholdte OIC en kulturministerkonference i Qatar, hvor der var forventninger fra Vestens side til, at de skulle komme med en stærk fordømmelse af terrorisme.³² Denne konference fokuserede dog mere på det vrangbillede, man fandt, at vestlige medier fremstillede af islam, og beskæftigede sig derfor med, hvordan dette skulle imødegås. Det eneste afkast fra denne konference, der indirekte beskæftigede sig med terrorangrebene den 11. september, var, at man refererede til den nuværende internationale situation i forhold til de vestlige mediers skærpede kritik og, i OIC's øjne, stereotype og forkerte fremstilling af islam.³³ OIC benyttede heller ikke det førstkommande statsledermøde efter 11. september til at vise deres utvetydige støtte til det internationale samfunds terrorbekæmpelse, som en række vestlige stater ellers havde håbet på. Den terrorisme, som blev fordømt i OIC's resolutioner fra mødet, var primært statsterror, der blev udført af ikke-medlemslande, heriblandt Israels fremfærd i forhold til palæstinenserne og Indiens fremfærd i Kashmir.³⁴

Under diskussioner på FN's generalforsamling om en terrorismekonvention i efteråret 2001 fremførte OIC i tråd hermed, at de, som kæmper imod koloniale magter eller imod fremmed besættelse, udøver deres legitime ret, og skal således adskilles fra definitionen på terrorisme.³⁵ Generalsekretæren Ekmeleddin Ihsanoglu understregede dog senest i et åbent brev til USA's nye præsident Barack Obama i *The New York Times*, at OIC vil gå forrest i krigen mod terrorisme. Han påpegede samtidigt, at terrorisme er et globalt problem, som skal forstås på baggrund af socioøkonomiske faktorer, snarere end på baggrund af religiøse faktorer.³⁶ OIC's terrorbekæmpelsesdagsorden går hånd i hånd med at forsvare islam som en fredens religion, og dermed distancere islam fra de terrorhandlinger, som er legitimerede i religionens navn. Medlemslandene formår at stå

samlet i forsvaret for muslimer i ikke-medlemslande, fordi dette ikke kan komme til at ramme nogen af medlemslandene selv. Den internationale kamp imod terrorisme har givet OIC mulighed for både at støtte op om en vestlig dagsorden blandt andet i bekæmpelsen af terrorgrupper såsom Al Qaeda og samtidig agere beskytter af islam og palæstinenserne. Derved opnår muslimske statsledere også øget anerkendelse blandt deres befolkninger gennem OIC.

Danske karikaturer giver OIC en vigtigere rolle

Begivenheder som tegningesagen i 2005 var medvirkende til, at OIC's medlemsstater samlede sig, og at organisationen fik en vigtigere rolle på den internationale politiske scene. OIC var meget aktiv under tegningesagen, hvor organisationen forsvarede islam igennem en hård kritik af tegningerne og fremsatte forslag for øget beskyttelse af islam i FN. De blev også inviteret til en række interkulturelle og interreligiøse dialogarrangementer med diverse vestlige regeringer og forskningsinstitutioner i kølvandet på tegningerne.

OIC sendte blandt andet et brev til den danske statsminister Anders Fogh Rasmussen den 14. oktober 2005, hvor organisationen protesterede over "smædekampagnerne mod muslimer og deres religion" med et indhold, som var nøje afstemt med de 11 ambassadører, der i et tidligere brev til statsministeren havde anmodet om et møde.³⁷ Et OIC-topmøde i Mekka i december samme år vurderedes af vicedirektør ved Al Ahrām Centre for Political and Strategic Studies til at være et vendepunkt i internationaliseringen af tegningesagen. Han beskrev mødet som en konkurrence mellem statsledere i at agere som islams protagonister med Iran og Syrien som bannerførere.³⁸ OIC's generalsekretær Ihsanoglu udsendte sammen med FN's generalsekretær Kofi Annan og EU's udenrigskoordinator Javier Solana en fælleserklæring, hvori de betegnede karikaturerne som krænkende og samtidig understregede de deres "fulde og hele" støtte til ytringsfriheden, der dog skal varetages med ansvar og "god tone". De fordømte ligeledes angrebene på danske ambassader "på det strengeste".³⁹ Generalsekretæren beskrev selv i en tale på et OIC møde i marts 2007 organisationens reaktioner og arbejde i forbindelse med tegningesagen på følgende måde:

"We reacted promptly to the blasphemous caricatures published in a Danish newspaper, and raised the issue at the level of the international community, including, particularly, the UN Human Rights Commission in Geneva and the UN General Assembly. By the grace of God, we have managed to obtain satisfaction from both fora, since they have adopted resolutions providing for the respect of religions with particular reference to Islam. This positive result was made possible thanks to the dedicated efforts exerted by the General Secretariat, in addition to mobilizing the potential collective voting power of the OIC Groups in the UN Headquarters in Geneva and New York."⁴⁰

Kort tid efter denne tale vedtog man en tilføjelse til en tidligere resolution i FN's Menneskerettighedsråd, der udvidede FN's udsending som menneskeretseksperts mandat til at indberette misbrug af ytringsfrihed i form af racistisk eller religiøs diskrimination.⁴¹ Siden tegningesagen har OIC haft mere held med at få den slags resolutioner på dagsordenen i FN, som skal bekæmpe 'ærekrænkelser' af religion. I marts sidste år bad Menneskerettighedsrådet deres særlige rapportør på ytringsfrihedsområdet om, at "*report on instances in which the abuse of the right of freedom of expression constitutes an act of racial or religious discrimination...*".⁴² OIC har desuden anvendt de danske karikaturer som et eksempel på, at muslimske minoriteter i Europa er udsat for had, og at der er behov for, at FN skal beskytte muslimer i Vesten. OIC har blandt andet indsendt en rapport til FN's menneskerettighedsråd, der sætter fokus på islamofobi i Europa, hvor tegningerne indgår som et eksempel herpå.⁴³ Denne rapport fungerer som dokumentation for, at der er behov for resolutioner, der skal beskytte især europæiske muslimer i forbindelse med FN's racismekonference, Durban II, den 20. april 2009 i Geneve, som vi senere skal se på. Tegningerne har dog ikke kun givet OIC argumenter til at få for dem vigtige spørgsmål på FN's dagsorden; OIC er blevet til den dialogpartner, som en række lande i Europa og USA henvender sig til, når man skal i dialog med den muslimske verden.

OIC som repræsentant for den muslimske verden

OIC blev i oktober sidste år inviteret til en konference om uddannelsers rolle i forbindelse med interkulturel og interreligiøs dialog arrangeret af det danske Udenrigsministerium. Her roste OIC's generalsekretær Danmark for at afholde en sådan konference i efterdønningerne på tegningesagen. Han udtrykte sit håb for, at dette ville vise vejen frem for en mere konstruktiv interreligiøs og interkulturel dialog mellem Danmark og den muslimske verden.⁴⁴ Tegningesagerne har på denne måde givet OIC en unik chance for at spille rollen som en troværdig mægler mellem Europa og den muslimske verden. Danmark er nemlig ikke den eneste vestlige aktør, der interagerer med OIC. Anerkendte forskningsinstitutioner som det amerikanske Carnegie Council og det parisiske Institut Français des Relations Internationales (IFRI) har også haft besøg af OIC. Organisationen fik i februar 2006 for første gang besøg af en EU-repræsentant, hvor EU's udenrigskoordinator, Javier Solana, besøgte OIC's hovedkvarter i Jeddah.⁴⁵ OIC's generalsekretær rapporterede i 2006, at OIC og EU arbejder på at skabe et mere formaliseret samarbejde, blandt andet som følge af tegningesagen.⁴⁶ Bush-administrationen sendte en "special envoy" til OIC, der skulle forklare OIC's medlemslande om USA's politikker og derved sikre en gensidig forståelse mellem de to parter.⁴⁷ Dette vidner om, at OIC indgik som en del af Bush-administrationens Public Diplomacy-program, der havde til hensigt, at skabe et bedre ry for USA i den mellemøstlige del af verden. Den nye amerikanske præsident, Barack Obama, har proklameret, at han ønsker at fortsætte samarbejdet med OIC.⁴⁸ Generalsekretæren, Ihsanoglu, fremstiller i et brev til præsident Obama OIC som

mægleren, der ønsker at hindre et "clash of civilizations" ved at deltage i dialogmøder med vestlige institutioner. Han forsøger herved, at etablere sig selv og OIC som USA (og Vestens) oplagte dialogpartner i den muslimske verden.

Alle disse invitationer til debatmøder, konferencer og samarbejde fremvises på OIC's hjemmeside og fungerer her som understregning af den voksende rolle, som OIC har opnået de seneste år. Behovet for at profilere sig via disse arrangementer indikerer, at OIC dog stadig må betragtes som en spiller, der ikke helt har stadfæstet sin uomgængelighed som en nøgleaktør på den internationale politiske arena. Der er også nogle, der argumenterer for, at OIC blot skal betragtes som en kulturel organisation, og ikke som nogen reel politisk aktør.⁴⁹ Men de mange invitationer og samarbejdserklæringer viser samtidig, at OIC heller ikke længere kan betragtes som en ligegyldig aktør. OIC har ligeledes held med at sætte kontroversielle emner på FN's dagsorden og derved fremkalde stærke reaktioner fra flere lande og få stater til at overveje boykot af FN's racismekonference Durban II.

Durban II

Durban II er blevet betegnelsen på en af FN's mest omdiskuterede racismekonferencer i den danske presse. Dette er blandt andet på grund af OIC's arbejde for en bestemt dagsorden, der skal sidestille religionskrænkelser med racisme, fordømme Israel og opfordre til at bekæmpe 'islamofobi'.

Til et forberedende møde i oktober 2008 fremførte OIC, at den politiske modstand imod multikulturalisme skal imødegås, idet den er en af hovedårsagerne til racistisk og xenofobisk vold. Det påpegedes også, at landenes håndtering af ærekrænkelser af religioner, især islam, har været utilfredsstillende. Denne nye form for racisme skal Durban II konferencen, ifølge OIC, beskæftige sig med.⁵⁰

FN's menneskerettighedsråds arbejde for fordømmelse af nedgørelse af religion startede dog allerede tilbage i 1999, hvor den tidligere menneskeretskommission vedtog en resolution med titlen "Defamation of Religion".⁵¹ FN's generalforsamling har siden igennem adskillige forsamlinger fra 2005-2007 vedtaget resolutioner, der gentager ordlyden fra menneskeretskommissionens resolution i 1999.⁵² Hver gang denne resolution vedtages, er det primært på baggrund af stemmer fra muslimske stater og udviklingslande. Europæiske og nordamerikanske lande har hver gang stemt imod.⁵³ Den seneste resolution, som blev vedtaget af Menneskerettighedsrådet i marts 2008 med 27 stemmer for (hvoraf de 16 er OIC-medlemmer og 1 stat (Rusland) har observatørstatus), 17 imod og 3 undlod at stemme, opfordrede alle medlemsstater til at yde enhver religion beskyttelse fra diskrimination og intimidering som følge af ærekrænkelser.⁵⁴ Det blev i resolutionen påpeget, at alle har fuld ytringsfrihed, men at den skal varetages under særligt ansvar, og at den derfor må underligges bestemte restriktioner.⁵⁵

Disse resolutioner handler ikke primært om beskyttelse af religiøse mindretal. Det handler primært om, at man ikke må krænke *religiøse ideer* eller *religiøse personligheder*.⁵⁶ Det handler altså ikke om mennesker, der er religiøse, men om religiøse ideer. Derved undgår OIC-landene i nogen grad, at resolutionerne falder tilbage på dem selv. OIC har på disse såkaldt værdipolitiske spørgsmål såsom religion og racisme opnået en højere grad af enstemmighed i FN's generalforsamling det seneste årti.⁵⁷ Organisationen er altså blevet mere professionaliseret og formår i høj grad at få vedtaget resolutioner i FN-systemet.

Saudi Arabiens splittelse

OIC-medlemmernes statsinteresser kommer dog stadig i konflikt med deres medlemskab af OIC. Selv Saudi Arabien, som både er vært for OIC's hovedkvarter og som har været den største donor til organisationen, må i særlige tilfælde tage mere hensyn til andre interesser end OIC. Sådant har det eksempelvis været i forbindelse med optakten til Irak-krigen i 2003. OIC-landene har i høj grad formået at stå samlet i afstemninger i FN det seneste årti, hvilket også kendetegnede OIC-medlemmernes stemmevægte i at stemme *imod* resolutioner i FN, der kritiserede menneskerettighedssituationen i Irak i 1999, 2000 og 2001. Dog med en markant undtagelse: Saudi Arabien. Landet er ellers en af de stater, der har størst interesse i OIC, idet det saudiske kongedømme i høj grad hviler på religiøs legitimitet og derved har brug for at profilere sig gennem OIC, samt at landet er initiativtager til, og en af de drivende kræfter bag, organisationen. Men samtidig hermed har Saudi Arabien stærke bånd til USA, som skal plejes. Derfor stemte Saudi Arabien sammen med Kuwait *for* disse resolutioner, som var vigtige for USA at få gennemført. Trods et forholdsvist stærkt OIC kan der altså stadig være nationale interesser, der vejer tungere.

OIC's nye og større rolle i det seneste årti knytter sig altså primært til OIC's succes med at fremstille sig som muslimernes repræsentant i forhold til Vesten. De værdipolitiske spørgsmål såsom tegningesagerne og de efterfølgende magtkampe i FN har haft en samlende effekt på OIC's medlemsstater og har derudover tildelt OIC stigende opmærksomhed i både mellemøstlige og vestlige medier.

Hvorfor har OIC fået en ny rolle i international politik?

OIC's succes på den internationale scene skal knyttes til nogle større, strukturelle udviklinger i international politik. Først og fremmest er religion, og særligt islam, siden den 11. september 2001 blevet til ikke kun et politisk, men også et sikkerhedspolitisk emne. Også i Mellempøsten spiller islam en stor rolle i staternes legitimering i forhold til deres befolkninger. Der har været en tendens til, at jo mindre staterne leverer velfærd til deres befolkninger, jo vigtigere bliver symbolpolitikken, hvor de agerer islams forsvarere og forkæmpere for et frit Palæstina.⁵⁸

Islams legitimerende betydning i Mellemøsten samler OIC's medlemsstater

Man taler i dag om en form for postislamisme eller nyaktualiseret panislamisme i Mellemøsten, idet befolkningerne i høj grad støtter islamistiske fraktioner i deres modstandskamp imod de autoritære, korrupte og hadede arabiske regimer.⁵⁹ Selvom de mellemøstlige regimer ikke kan betegnes som demokratiske, bliver de mellemøstlige statsledere alligevel nødt til at tage et vist hensyn til deres befolkningers støtte til islamistiske grupperinger og den palæstinensiske sag. Staternes legitimitet og identitet bygges derfor op om islam og kampen imod Israel. I dette perspektiv udgør OIC et oplagt forum, hvor de autoritære statsledere kan vinde agtelse i deres befolkningers øjne ved at forsvare islam imod den kritik, de især mener, har fundet sted efter den 11. september. Her kan de ligeledes støtte op om den palæstinensiske sag. OIC har tidligere lidt under dilemmaet mellem på den ene side at have fokus på værdier, der er transnationale og derfor i overensstemmelse med visionen om en Umma på tværs af landegrænser og samtidig på den anden side basere sig på nationalstatssystemet. Men i den nuværende verdenspolitiske kontekst med international fokus på islamistisk terrorisme kombineret med en stigende utilfredshed med status quo i medlemslandenes befolkninger har OIC fået en rolle at spille også regionalt i Mellemøsten. Medlemslandenes statsledere kan under disse omstændigheder bruge organisationen til at agere foregangsmænd for islam og muslimske værdier imod opfattelsen af Vestens krænkende adfærd efter den 11. september.⁶⁰ På denne måde opnår statslederne både en øget legitimitet internt i deres befolkninger, samtidig med at de kan vende deres kritik imod Europa og USA i stedet for imod hinanden, hvorved de formår at fremstå mere samlet. OIC har altså i konteksten af religionens voksende betydning i høj grad fundet et ståsted, hvor medlemslandene kan blive enige om en politisk linje, og hvor den legitimitet, som statslederne kan opnå i deres befolkning, skaber en større opbakning til organisationen.

De panislamistiske strømninger i Mellemøsten har også stor betydning for, at sager som tegningesagen er lukrative for OIC's dagsorden. Samtidig med at de mellemøstlige stater presses indefra af islamistiske grupperinger, presses de også af europæiske lande og USA til at igangsætte demokratiske reformer, respektere menneskerettighederne med mere. På baggrund af dette scenarium bliver begivenheder som de danske tegninger en kærkommen lejlighed for de arabiske regimer til at markere sig. De mellemøstlige regimer anvendte tegningernes klare symbolik til at danne en sjældent set alliance med islamister i deres kritik af Vesten, som her blev repræsenteret af Danmark. Herved kunne de sende en afgørende besked til Vesten, om at der er grænser for sekulære reformer og ytringer samtidig med, at de kunne få vendt den islamistiske kritik væk fra dem selv og imod Vesten.⁶¹ De arabiske regimer lukrerer i høj grad på denne form for værdipolitisk konflikt med Vesten, idet de kan profilere sig som islams forsvare i forhold til deres befolkninger og samtidig forsøge at få islamistiske grupperingers kritik vendt imod Europa og USA. Med islamistiske grupperingers øgede popu-

laritet i de mellemøstlige befolkninger er denne tendens til at agere som 'islams vogtere' ikke blevet mindre.⁶² De mellemøstlige befolkninger støttede blandt andet Hizbollah under krigen i Libanon, hvor der i høj grad voksede en kløft frem mellem de arabiske regeringers udmeldinger og de udsagn, der kom fra gaderne i Amman og Cairo.⁶³ Det er sådanne kløfter, som statslederne kan bruge OIC til at forsøge at udjævne.

Religionens sikkerhedspolitiske rolle giver OIC en identitetspolitisk rolle

En anden afgørende faktor, der har spillet ind i forhold til OIC's nye og vigtigere rolle, er at religion, og mere specifikt islam, i høj grad er blevet til et sikkerhedspolitisk spørgsmål for de vestlige stater efter terrorangrebene i New York, Madrid og London. "Krigen mod terror" har ikke kun sat international fokus på bekæmpelse af religiøs fundamentalisme, men dialoger mellem religioner og dialog mellem sekulære og religiøse er også blevet til vigtige faktorer i nationale sikkerhedsspørgsmål og i mange landes udenrigspolitik.⁶⁴ OIC har i denne kontekst i høj grad opnået en stilling som almen anerkendt dialogpartner og fremstiller sig selv som repræsentant for den muslimske verden. Når krigen mod terror eller karikaturtegninger af Muhammed af de mellemøstlige befolkninger og de europæiske og amerikanske muslimer bliver anset som en kamp imod islam, er det vigtigt for de vestlige stater, at de kan udvise et ønske om at indgå i dialog med den muslimske verden. Her har OIC opnået at fremstille sig som den repræsentant, som man går i dialog med. Man kan altså blandt andet anse OIC's nye rolle som en form for identitetsaktør i lyset af vestlige staters behov for at være i dialog med og have gode relationer til den muslimske verden.

OIC har en særlig rolle i dansk politik

OIC har fået en helt særlig rolle i dansk politik, primært på grund af tegningesagerne. De danske medier fokuserer mere på OIC og Durban II end andre europæiske og amerikanske medier.⁶⁵ Der har i den offentlige debat i Danmark de seneste år været meget fokus på ytringsfriheden, ikke mindst efter de danske tegningesager. Dette fokus på ytringsfriheden gør, at de danske medier har en stor interesse i at dække racismekonferencen intensivt. Med de danske mediers dækning af Durban II og flere danske politikeres stærke udmeldinger omkring konferencen, tildeler man den en meget afgørende status. Dette selvom FN adskillige gange før har vedtaget resolutioner, der fordømmer ærekrænkelser og diskrimination af religioner. Derudover har OIC også etableret en kontakt til det danske udenrigsministerium som følge af tegningesagerne. Under den første tegningesag blev den danske statsminister kontaktet af OIC, som klagede over statsministerens (manglende) håndtering af de danske medier, som ifølge OIC gik over stregen i deres fremstilling af islam og muslimer. Senere deltog OIC i The Copenhagen Conference om interkulturel uddannelsespolitik.

OIC's nye identitetspolitiske rolle som såvel politisk repræsentant for islam og muslimer som mægler i forhold til den vestlige verden skal altså ses i perspektivet af religionens voksende politiske og sikkerhedspolitiske rolle, der især er fremkommet efter terrorangrebene den 11. september 2001. Samtidig hermed skal styrkelsen af OIC som organisation ses gennem det faktum, at især de mellemøstlige statsledere har haft interesse i at tilkæmpe sig religiøs legitimitet gennem dens støtte til organisationens arbejde.

Konklusion: Langt til kinddansen

Dette research paper har haft til hensigt at undersøge, hvordan OIC er gået fra at være en mindre betydningsfuld organisation på den internationale arena specielt i 1990'erne til især de sidste år at have vundet større indpas.

Hvor organisationen de første årtier var meget præget af de krige og konflikter, der har udspillet sig i den mellemøstlige region, er OIC's voksende rolle de seneste år knyttet til det faktum, at religion har fået en større rolle, både regionalt i Mellemøsten, men også internationalt. Den voksende brug af religiøs legitimitet blandt de mellemøstlige statsledere gør, at OIC bliver en organisation, som tjener deres interesse i at skabe legitimitet blandt de muslimske befolkninger. Derfor bruger de hyppigere OIC som et politisk forum i dag, end de gjorde i 1980'erne og 1990'erne. Derudover er religion, og særligt islam, siden den 11. september 2001 og krigen mod terror blevet et sikkerhedspolitisk anliggende for mange europæiske og nordamerikanske stater. Dette har blandt andet ført til en forøgelse i antallet af interreligiøse og interkulturelle dialoger. Dialoger som mange forskellige aktører har engageret sig i, og som mange ønsker at føre med OIC. Man kan altså forstå OIC's voksende rolle som en konsekvens af religionens voksende betydning på den internationale politiske arena. OIC kan i denne kontekst profilere sig som en vestlig samarbejdspartner samtidig med, at de kan forsvare islam imod de stereotypiseringer, som de mener, produceres i vestlige medier.

OIC har opnået at fremstille sig selv som den politiske repræsentant for den muslimske verden, som de vestlige stater og tænketanke inviterer til dialogmøder og konferencer, der skal skabe interkulturel forståelse og samarbejde. Det er altså primært i kraft af denne identitetspolitiske rolle, at OIC som international organisation har opnået opmærksomhed og politisk indflydelse. Uden disse invitationer til dialoger og konferencer ville OIC sandsynligvis blive opfattet som en marginal aktør på den internationale arena, da organisationen netop tidligere har været tildelt denne rolle. Man kan sige, at OIC er gået fra at være bænkevarmer til at blive en dansepartner.

OIC har især i den danske offentlige debat vundet opmærksomhed på grund af tegningesagerne og det efterfølgende stærke fokus på ytringsfrihedsprincippet.

Der er ingen tvivl om, at OIC opfattes som en nævneværdig politisk aktør i den offentlige debat i Danmark, hvor det ofte fremføres, at organisationen truer ytringsfriheden. Men organisationen må siges at have sin internationale politiske succes funderet i, hvorvidt den fortsat vil blive inviteret til interkulturelle og interreligiøse dialogmøder og konferencer, og hvorvidt mediernes rampelys stadig vil vende sig mod organisationen. Det internationale samfund danser med OIC, men der er lang vej til kinddans.

Litteratur

- ¹ Udenrigsministeren tager blandt andet sagen op med de afrikanske OIC lande. Se "Afrikansk støtte til ytringsfriheden", Jyllandsposten, 23. januar 2009.
- ² Kriteriet for medlemskab i OIC er ifølge charteret fra 2008 medlemskab af FN og en muslimsk majoritetsbefolkning. Dog fratager disse kriterier ikke medlemskabet fra lande såsom Uganda, der er blevet tildelt medlemskab på baggrund af, at den tidligere præsident Idi Amin var muslim.
- ³ Abdullah Al-Ahsan, OIC, "The Organization of Islamic Conference". An Introduction to an Islamic Political Institution, Herndon, USA: The International Institute of Islamic Thought, 1988, pp. 18-21.
- ⁴ Saad S. Khan, Reasserting International Islam, A Focus on the Organization of the Islamic Conference and Other Islamic Institutions, Karachi: Oxford University Press, 2001, p. 106.
- ⁵ Umma er et arabisk begreb, der kan oversættes med ordene samfund eller nation. Det er betegnelsen for et fællesskab blandt muslimer, og er ofte blevet anvendt i forbindelse med panarabismen, der netop skulle danne et fællesskab blandt muslimer på tværs af nationalstater.
- ⁶ Charter of Organization of the Islamic Conference. Se <http://www.oic-oci.org/is11/english/Charter-en.pdf> (30/3 2009).
- ⁷ Charter of Organization of the Islamic Conference. Se <http://www.oic-oci.org/is11/english/Charter-en.pdf> (30/3 2009).
- ⁸ Charter of Organization of the Islamic Conference. Se <http://www.oic-oci.org/is11/english/Charter-en.pdf> (30/3 2009).
- ⁹ Charter of the Organisation of the Islamic Conference, chapter I, Article 1, § 12. Se <http://www.oic-oci.org/is11/english/Charter-en.pdf> (30/3 2009).
- ¹⁰ Charter of the Organisation of the Islamic Conference, chapter xi, article 16. Se <http://www.oic-oci.org/is11/english/Charter-en.pdf> (30/3 2009).
- ¹¹ Se <http://un.org/members/intergovorg.shtml> (30/9 2009)
- ¹² Saad S. Khan, Reasserting International Islam, op. cit., p. 175.
- ¹³ Saad S. Khan, Reasserting International Islam, op. cit., p. 176.
- ¹⁴ Michael N. Barnett, Dialogues in Arab Politics, Negotiations in Regional Order. New York: Columbia University Press, 1998, p. 161.
- ¹⁵ Michael N. Barnett, Dialogues in Arab Politics, op. cit., pp.184-185.
- ¹⁶ Ildspåsættelsen til Al-Aqsa moskeen i 1969 blev først antaget at være et jødisk angreb på moskeen, men det viste sig senere at være en kristen fundamentalist, der havde påsat branden i et hjørne af moskeen under sin ferie i Israel.
- ¹⁷ Saad S. Khan, Reasserting International Islam, op. cit., p. 18.

¹⁸ Kevin O'Toole, "Islam and the West: the clash of values", *Global Change, Peace and Security*. 2008, 20:1, pp. 25-40, p. 30.

¹⁹ Michael N. Barnett, *Dialogues in Arab Politics*, op. cit., p. 182

²⁰ Fourth Islamic Conference of Foreign Ministers Benghazi 19, Resolution no. 1/4, The Palestine Cause. Se <http://www.oic-oci.org/english/conf/fm/All%20Download/Frm.04.htm#RESOLUTION%20No.%201/4> (30/3 2009).

²¹ Resolution No. 1/2 - IS, Declaration of Lahore, Second Islamic Summit, 1974, Se <http://www.oic-oci.org/english/conf/is/2/2nd-is-sum.htm#Declaration%20of%20Lahore> (30/3 2009).

²² Mohammad El Sayed Selim, "An Evaluation of the Performance of the Organization of the Islamic Conference", i Selim, red., *The Organization of the Islamic Conference in a Changing World*, Center for Political Research and Studies, Friedrich Ebert Stiftung, 1994, p. 31.

²³ Saad S. Khan, *Reasserting International Islam*, op. cit. p.149.

²⁴ Israeli Ministry of Foreign Affairs, 117 Security Council Resolution 478 -1980, se <http://www.mfa.gov.il/MFA/Foreign%20Relations/Israels%20Foreign%20Relations%20since%201947/1979-1980/117%20Security%20Council%20Resolution%20478%20-1980-%20on%20Jeru> (30/3 2009).

²⁵ Saad S. Khan, *Reasserting International Islam*, op. cit., pp. 73-80.

²⁶ "Saudi-Iranian Relations Are Being Restored", *The New York Times*, den 18. marts 1991.

²⁷ Michael N. Barnett, *Dialogues in Arab Politics*, op. cit., p. 215

²⁸ Saad S. Khan, *Reasserting International Islam*, op. cit., p. 83

²⁹ Se A/RES/50/190 fra 1995 og A/RES/52/139 fra 1997.

³⁰ Saad S. Khan, *Reasserting International Islam*, op. cit., p. 164

³¹ Saad S. Khan, *Reasserting International Islam*, op. cit., p. 181

³² Ray Takeyh,, "Gaining Arab Support Against Terrorism: The Role of the Organization of the Islamic Conference", *Policy Watch*, den 9. oktober 2001, nr 568, se http://www.ciaonet.org/pbei-2/winep/policy_2001/tar05.html (30/3 2009, kræver login).

³³ Se OIC's hjemmeside, http://www.oic-oci.org/page_detail.asp?p_id=70 (30/3 2009), downloaded d. 05.02.2009.

³⁴ Se OIC's hjemmeside, <http://www.oic-oci.org/english/conf/is/10/10%20is-pol-e1.htm> (30/3 2009).

³⁵ Anne F. Bayefsky, "Terrorism and Racism: The Aftermath of Durban" *The Jerusalem Letter*, december 2001, se <http://www.ciaonet.org/pbei-2/jcpa/baa01.html> (30/3 2009, kræver login).

³⁶ Se OIC's hjemmeside, http://www.oic-oci.org/topic_detail.asp?t_id=1818 (30/3 2009).

³⁷ *Politiken*, Muhammedtegningerne: "Vikanikkenøjesmedløseerklæringer", den 4. marts 2006.

³⁸ Daniel Howden, David Hardaker og Stephen Castle: "How a meeting of leaders in Mecca set off the cartoon wars around the world", The Independent, den 10. februar 2006.

³⁹ Kofi A. Annan, Ekmeleddin Ihsanoglu og Javier Solana: "DECLARATION CONJOINTE DU 7 FEVRIER 2006", oversat i Jens-Martin Eriksen og Frederik Stjernfeldt Adskillelsens politik, 2008, Lindhardt og Ringhof.

⁴⁰ Speech of Secretary General at the 30th session of the Islamic Commission for economic, cultural, and social affairs, Jeddah, 03.03.2007 . Se http://www.oic-oci.org/topic_detail.asp?t_id=1344&x_key=Danish (30/3 2009).

⁴¹ A/HCR/7/L.39.

⁴² U.N. Doc. A/HRC/RES/7/19/item 15.

⁴³ Se FN's hjemmeside, <http://www.un.org/durbanreview2009/sessions.shtml> (30/3 2009).

⁴⁴ Se eksempelvis: Speech Of His Excellency Prof. Ekmeleddin Ihsanoglu, Secretary General Of the Organisation of the Islamic conference, at Columbia University, OIC's hjemmeside, http://www.oic-oci.org/topic_detail.asp?t_id=1419&x_key=Danish (30/3 2009); Speech of His Excellency Prof. Ekmeleddin Ihsanoglu at the Copenhagen Meeting, OIC's hjemmeside, http://www.oic-oci.org/topic_detail.asp?t_id=1548&x_key=Danish (30/3 2009); The OIC Secretary General attends the International Conference on Education in Copenhagen and meets with Minister of Foreign Affairs of Denmark, OIC's hjemmeside, http://www.oic-oci.org/topic_detail.asp?t_id=1547&x_key=Danish (30/3 2009).

⁴⁵ Resolution.22/33-P, OIC's hjemmeside, <http://www.oic-oci.org/baku2006/english/33-icfm-pol-en.htm#RESOLUTION.22/33-P> (30/3 2009).

⁴⁶ Secretarys Report, OIC/ICFM/POL- 33/SG.REP.1., artikel 18, OIC's hjemmeside <http://www.oic-oci.org/baku2006/english/SG-report/33ICFM-POL-SG.REP-ENG-PAT.doc> (30/3 2009).

⁴⁷ The White House, Office of the Press Secretary, Fact Sheet: Bush to Appoint Envoy to Organization of the Islamic Conference. 27. juni 2007. Se <http://www.america.gov/st/texttrans-english/2007/June/20070627161931xjsnommis0.9815637.html> (30/3 2009).

⁴⁸ Se OIC's hjemmeside, http://www.oic-oci.org/topic_detail.asp?t_id=1836 (30/3 2009).

⁴⁹ Markus E. Boullion, The Middle East: Fragility and Crisis. Coping with Crisis. Working Paper Series, International Peace Academy, 2007, p. 10.

⁵⁰ Statement by Tehmina Janjua, Acting Permanent Representative of Pakistan, on behalf of the Organization of the Islamic Conference, at the Second Substantive Session of the Preparatory Committee of the Durban Review Conference, Geneva, 6 October 2008.

⁵¹ Commission on Human Rights Resolution 1999/82, April 30, 1999, se UNHCR's hjemmeside, <http://www.unhcr.ch/Huridocda/Huridoca.nsf/0/1b059e8c8dbceb61a802567690053adca?Opendocument> (30/3 2009).

⁵² Se eksempelvis FN's resolution A/HRC/4/L.12.

⁵³ Se blandt andet UNHCR's hjemmeside, <http://www.unhcr.ch/hurricane/hurricane.nsf/0/D6AAED437FC007C1C125741A0071E9CB?opendocument> (30/3 2009); <http://www.unhcr.ch/hurricane/hurricane.nsf/0/FBD77248B960F020C125741900498448?opendocument> (30/3 2009).

⁵⁴ Se FN's resolution A/HRC/7/L.39 samt FN's hjemmeside, <http://www.un.org/webcast/unhrc/archive.asp?go=080328> (30/3 2009).

⁵⁵ Human Right resolution 7/19, "Combating Defamation of Religions", 9,12, March 27, 2008, OHCHR's hjemmeside, http://ap.ohchr.org/documents/E/HRC/resolutions/A_HRC_RES_7_19.pdf (10/02 2009).

⁵⁶ Se eksempelvis nuværende udkast til Durban II slutdokumentet, FN's hjemmeside, http://www.un.org/durbanreview2009/pdf/intersession_open_ended19109.pdf (30/3 2009).

⁵⁷ I 1981 stemmer OIC som en blok imod/for vedtagelsen af resolution A/RES/36/8 om racisme. I resolution A/RES/46/86 fra 1991 stemmer OIC medlemsstater helt uden overensstemmelse. I 2007 og 2008 vedtages en række racisme resolutioner, hvor der er kamp om vedtagelsen og hvor OIC stemmer for i samlet flok. Det drejer sig om resolutionerne A/RES/62/220, A/RES/63/162 og A/RES/62/142.

⁵⁸ Oliver Roy, *Den globaliserede islam*. Forlaget Vandkunsten, 2004, p. 201.

⁵⁹ Morten Valbjørn, "Libanonkrigen i skyggen af den Nye Arabiske Kolde Krig" i *Nye Kolde Krige i Mellemøsten, USA's mellemøststrategi, situationen i Golfen og forandringer i den arabiske offentlighed*. Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2007.

⁶⁰ Shahram Akbarzadeh & Kylie Connor, "The Organization of the Islamic Conference: Sharing an Illusion", *Middle East Policy Council Journal*, Volume XII, 2005, nr. 2, p. 79.

⁶¹ Lars Erslev Andersen, *Freedom of Speech, Battle Over Values, and the Political Symbolism of the Muhammad Drawings*, DIIS, 2008: 6, p.23.

⁶² Morten Valbjørn, "Libanonkrigen i skyggen af den Nye Arabiske Kolde Krig", op. cit., p. 83.

⁶³ Morten Valbjørn, "Libanonkrigen i skyggen af den Nye Arabiske Kolde Krig", op. cit., p. 84.

⁶⁴ Elizabeth Hurd, *The Politics of Secularism in International Relations*. Princeton: Princeton University Press, 2008.

⁶⁵ Søgninger på diverse udenlandske og danske medier har vist en signifikant større interesse for OIC i Danmark end i eksempelvis Storbritannien og USA.